

Konwencja Konsularna

między Polską a Łotwą, podpisana w Rydze dnia 3 stycznia 1924 r.

(Ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 22 lipca 1925 r. — Dz. U. R. P. Nr. 83 poz. 568).

Przekład

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MY, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem
wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia trzeciego stycznia tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku podpisana została w Rydze pomiędzy Polską a Łotwą Konwencja Konsularna o następującem brzmieniu dosłownem:

**Konwencja Konsularna pomiędzy Polską a Łotwą,
podpisana w Rydze dn. 3 stycznia 1924 r.**

P O L S K A

z jednej strony,

Ł O T W A

z drugiej strony,

powodowane pragnieniem porozumienia się co do dopuszczenia na ich terytorjum urzędników konsularnych, oraz ustalenia wzajemnych praw, przywilejów i prerogatyw Konsulów Generalnych, Konsulów, Wicekonsulów i Agentów Konsularnych i określenia ich czynności, postanowiły zawrzeć Konwencję Kon-

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

NOUS, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,

PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

à tous ceux, qui ces présentes Lettres verront, Salut:

Une Convention Consulaire entre la Pologne et la Lettonie ayant été signée à Riga le trois janvier mil neuf cent vingt quatre, Convention dont la teneur suit:

**Convention Consulaire entre la Pologne et la
Lettonie signée à Riga le trois Janvier 1924.**

L A P O L O G N E

d'une part,

ET

L A L E T T O N I E

d'autre part,

désirant s'entendre sur l'admission dans leur territoires respectifs de fonctionnaires consulaires et déterminer les droits, privilèges et immunités réciproques des Consuls Généraux, Consuls, Vice-Consuls et Agents Consulaires, ainsi que définir leurs pouvoirs, ont résolu de conclure une Con-

sularną i w tym celu mianowały swymi pełnomocnikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

Pana Aleksandra ŁADOSIA, Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego w Rydze,

Pana D-ra Karola POZNAŃSKIEGO, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,

Prezydent Republiki Łotewskiej:

Pana Janis VESMANS, Sekretarza Sejmu, byłego Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego,

którzy po wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za sporządzone w dobrej i należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

Art. I.

Są uważani jako Konsulowie i funkcjonariusze konsularni w rozumieniu Konwencji niniejszej, wszyscy urzędnicy służby konsularnej, powołani do wykonywania czynności, określonych przez odnośne przepisy konsularne Ukladających się Stron.

Konsulowie Generalni, Konsulowie, Wicekonsulowie i Agenci Konsularni mogą być urzędnikami konsularnymi zawodowymi (consules missi), lub też urzędnikami honorowymi (consules electi). Postanowienia Konwencji niniejszej dotyczą tych ostatnich tylko w tej mierze, w jakiej przepisy konsularne Państwa wysyłającego upoważniają ich do wykonywania praw i pełnienia czynności, wyszczególnionych w Konwencji niniejszej.

Każda z Ukladających się Stron władna będzie mianować Konsulów Generalnych, Konsulów, Wicekonsulów lub Agentów Konsularnych w portach, miastach i miejscowościach drugiej Strony. Ukladające się strony zastrzegają sobie jednak prawo wskazania miejscowości, do których dopuszczenie funkcjonariuszów konsularnych Strony uważałyby za niepożądane; rozumie się, że zastrzeżenie to nie będzie mogło być stosowane względem jednej z Ukladających się Stron bez jednoczesnego zastosowania go do wszystkich państw.

Art. II.

Konsulowie i Agenci Konsularni będą wzajemnie przyjęci i uznani zgodnie z przepisami i formalnościami, obowiązującymi w Państwie przyjmującym, po przedłożeniu listów komisyjnych.

vention Consulaire et à cet effet ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Président de la République Polonaise:

Monsieur Aleksander ŁADOŚ, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire à Riga.

Monsieur le Dr. Karol POZNAŃSKI, Chef de Division au Ministère des Affaires Etrangères.

Le Président de la République Lettone:

Monsieur Jānis VESMANS, Secrétaire de la Diète ancien Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire.

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article I.

Sont considérés comme Consuls et fonctionnaires consulaires au sens de la présente Convention tous les fonctionnaires du Service Consulaire qui sont appelés à remplir des fonctions définies par les règlements consulaires des Parties respectives.

Les Consuls Généraux, Consuls, Vice-Consuls et Agents Consulaires pourront être des fonctionnaires consulaires de carrière (consules missi) ou bien des fonctionnaires ad honorem (consules electi). Les stipulations de la présente Convention ne s'appliquent à ces derniers que dans la mesure, où le règlement consulaire de l'État qui les a nommés les autorise à exercer les droits et à remplir les fonctions, énumérées dans la présente Convention.

Chacune des Parties Contractantes aura la faculté d'établir des Consuls Généraux, des Consuls, des Vice-Consuls ou des Agents Consulaires dans les ports, villes et places de l'autre Partie. Les Parties Contractantes se réservent toutefois le droit de désigner les localités, où il ne leur conviendra pas d'admettre des fonctionnaires consulaires; cette réserve, bien entendu, ne pourra être appliquée à l'une des Parties Contractantes sans l'être également à toutes les Puissances.

Article II.

Les Consuls et Agents Consulaires seront réciproquement admis et reconnus selon les règles et formalités, établies dans le pays de leur résidence, après la présentation de leurs lettres de provision.

Przy przedłożeniu listów komisyjnych będzie wskazany okręg konsularny Konsula; wszelkie późniejsze zmiany, dotyczące tego okręgu konsularnego winny być komunikowane Rządowi drugiej. Układającej się Strony.

Przyzwolenie (exequatur) dla swobodnego wykonywania czynności będzie doręczone Konsulowi w czasie możliwie najkrótszym i bez jakichkolwiek opłat; z chwilą okazania wspomnianego exequaturu naczelne władze jego okręgu konsularnego wydadzą niezwłocznie odpowiednie zarządzenia, aby umożliwić Konsulowi wykonywanie jego obowiązków służbowych oraz korzystanie z przysługujących mu przywilejów i ulg.

Przy pełnieniu swych czynności i wykonywaniu swych obowiązków urzędowych, Konsulom i Agentom Konsularnym zapewnia się najdalej idącą pomoc i życzliwe poparcie ze strony władz Państwa przyjmującego.

Art. III.

W razie nieobecności, ciężkiej choroby lub śmierci Konsulów i Agentów Konsularnych, Wicekonsulowie, Sekretarze lub Attachés Konsularni będą z samego prawa dopuszczeni do czasowego pełnienia funkcji konsularnych.

Władze miejscowe winny okazywać im pomoc i opiekę oraz zapewnić im podczas ich tymczasowego kierownictwa korzystanie z ulg, prerogatyw, zwolnień i przywilejów, przyznanych na mocy niniejszej Konwencji stałym kierownikom.

Art. IV.

Konsulowie i Agenci Konsularni mogą umieszczać nad wejściem domu, w którym znajdują się biura Konsulatu lub Agencji Konsularnej, herb Państwa wysyłającego z napisem: „Konsulat lub Agencja Konsularna”, oraz w dniu uroczystości oficjalnych i w innych wypadkach, przewidzianych przez zwyczaje, wywieszać flagę Państwa wysyłającego na budynku, w którym mieści się Konsulat, względnie Agencja Konsularna; rozumie się, że te oznaki zewnętrzne nie mogą w żadnym wypadku być uważane jako ustanawiające prawo azylu.

Mogą oni również, z uwzględnieniem powyższego zastrzeżenia co do prawa azylu, umieścić herb i wywieszać flagę Państwa wysyłającego na łodziach i pojazdach, którymi posługiwać się będą przy wykonywaniu swych czynności urzędowych.

Art. V.

Konsulowie i Agenci Konsularni Układających się Stron zwolnieni będą na terytorjum drugiej strony od obowiązku dostarczania kwater wojskowych oraz od podatków i świadczeń dla wojska. jak rów-

Lors de la présentation des lettres de provision sera indiquée la circonscription consulaire du Consul; tout changement ultérieur relatif à cette circonscription sera communiqué au Gouvernement de l'autre Partie Contractante.

L'exequatur nécessaire pour le libre exercice de ses fonctions sera délivré au Consul sans retard et sans frais, et, sur la production dudit exequatur, les autorités supérieures de sa circonscription consulaire prendront immédiatement les mesures nécessaires pour qu'il puisse s'acquitter des devoirs de sa charge et pour qu'il soit admis à la jouissance des immunités et exemptions qui y sont attachées.

Dans l'exercice de leurs fonctions et dans l'accomplissement de leurs missions officielles les Consuls et Agents Consulaires sont assurés de trouver auprès des autorités du pays de leur résidence le plus large concours et l'appui le plus bienveillant.

Article III.

En cas d'absence, de grave maladie ou de décès des Consuls et des Agents Consulaires, les Vice-Consuls, les Secrétaires ou Attachés Consulaires seront de plein droit admis à exercer par interim les fonctions consulaires.

Les autorités locales devront leur prêter assistance et protection et leur assurer pendant leur gestion intérimaire la jouissance des exemptions, prérogatives, immunités et privilèges, reconnus par a présente Convention aux titulaires.

Article IV.

Les Consuls et les Agents Consulaires pourront placer au-dessus de la porte extérieure de la maison, où seront installés les bureaux du Consulat ou de l'Agence Consulaire l'écusson de leur nation avec l'inscription: „Consulat ou Agence Consulaire de”, et arborer le pavillon de leur pays sur la maison consulaire aux jours de solennités publiques, ainsi que dans les autres circonstances d'usage; il est bien entendu que ces marques extérieures ne pourront jamais être interprétées comme constituant un droit d'asile.

Ils pourront également, sous les réserves formulées dans le présent article en ce qui concerne le droit d'asile, placer les armes de leur nation et arborer le pavillon de leur pays sur les bateaux et voitures qu'ils monteront dans l'exercice de leurs fonctions.

Article V.

Les Consuls et Agents Consulaires des Parties Contractantes jouiront dans l'autre Partie de l'exemption des logements, contributions et prestations militaires, ainsi que de toutes contributions

niez od wszelkich podatków bezpośrednich, ustanowionych przez jakąkolwiek władzę odnośnych Państw, które są podatkami osobistymi, o ile urzędnicy ci są obywatelami Państwa wysyłającego, oraz o ile nie trudnią się handlem i nie wykonywają jakiegokolwiek przemysłu lub zajęcia zarobkowego; w tym ostatnim wypadku podlegać będą odnośnie do ich handlu lub przemysłu, takim samym opłatom, ciężarom i podatkom, jakim podlegają wszyscy inni.

O ile jednak chodzi o zwolnienie od podatków bezpośrednich, rozumie się, że jedynie urzędnicy konsularni zawodowi, obywatele Państwa wysyłającego, korzystać będą z tego zwolnienia i w każdym razie nie w szerszych rozmiarach, niż przedstawiciele dyplomatyczni Układających się Stron.

Przywileje i ulgi, wymienione w ustępie pierwszym niniejszego artykułu, będą również, na zasadzie wzajemności, przyznane i innym urzędnikom konsularnym, o ile są oni urzędnikami zawodowymi i obywatelami Państwa wysyłającego.

Rozumie się, że urzędnicy konsularni nie będą zwolnieni od podatków od nieruchomości, któreby posiadali, lub od kapitałów, któreby umieścili w przedsiębiorstwach handlowych lub przemysłowych w Państwie przyjmującym.

Konsulowie i Agenci Konsularni, o ile są obywatelami Państwa wysyłającego, nie mogą być aresztowani lub więzieni w drodze prewencyjnej, wyjąwszy, za przestępstwa, za które według ustaw miejscowych, obowiązujących choćby w jednej dzielnicy Państwa przyjmującego, można wymierzyć karę więzienia lub podobną karę pozbawienia wolności powyżej jednego roku lub karę cięższą.

W razie aresztowania Konsula lub Agenta Konsularnego, Sekretarza lub innych urzędników Konsularnych, albo postawienia ich w stan oskarżenia, Rząd Państwa, na którego terytorjum nastąpiło aresztowanie lub postawienie w stan oskarżenia, winien niezwłocznie zawiadomić o tem przedstawiciela dyplomatycznego Państwa wysyłającego.

Art. VI.

Konsulowie i Agenci Konsularni obowiązani są czynić zadość wezwaniom, wystosowanym przez sądy Państwa przyjmującego, celem przesłuchania ich w charakterze świadków, jeżeli wezwania te zostały skierowane do nich w formie pisma urzędowego i bez zagrożenia sankcjami karnymi na wypadek niestawiennictwa; jeżeli jednak są oni obywatelami Państwa wysyłającego, mogą oni w każdym poszczególnym wypadku w sposób legalny usprawiedliwić swą nieobecność przeszkodami, spowodowanymi chorobą lub pilnym zajęciem służbowym.

directes, imposées par une autorité quelconque des États respectifs, qui ont le caractère d'impôts personnels, à condition qu'ils soient ressortissants de la Partie Contractante qui les a nommés et à moins qu'ils ne fassent du commerce ou qu'ils n'exercent quelque industrie ou autre profession; dans le dernier cas ils seront soumis quant à leur commerce ou leur industrie aux mêmes taxes, charges et impositions que les autres particuliers.

En tant qu'il s'agit toutefois de l'exemption des impositions directes, il est bien entendu que seuls les fonctionnaires consulaires de carrière, ressortissants de l'État qui les a nommés, pourront jouir de cette exemption, et en aucun cas dans une plus grande étendue que les représentants diplomatiques des Parties Contractantes.

Les privilèges et exemptions, mentionnés à l'alinéa premier du présent article, seront également, à titre de réciprocité, accordés aux autres fonctionnaires consulaires, en tant qu'ils auront le caractère de fonctionnaires de carrière et qu'ils seront ressortissants de l'État qui les a nommés.

Il est entendu qu'aucun fonctionnaire consulaire ne sera exempt des impôts sur les immeubles qu'il posséderait ou sur les capitaux qu'il aurait engagés dans des entreprises industrielles ou commerciales dans le pays, où il exerce ses fonctions.

Les Consuls et Agents Consulaires, ressortissants de l'État qui les a nommés, ne pourront être mis en état d'arrestation ou d'emprisonnement préventif, excepté pour les infractions qui, en vertu de la législation locale d'une région quelconque du pays de la résidence, sont punissables d'une peine analogue de privation de liberté au-dessus d'une année, ou d'une peine plus grande.

En cas d'arrestation ou de mise en accusation d'un Consul, d'un Agent Consulaire, d'un Secrétaire ou d'autres fonctionnaires consulaires, le Gouvernement de l'État sur le territoire duquel l'arrestation ou la mise en accusation aurait eu lieu en informera sans délai le représentant diplomatique de l'État qui a nommé le dit fonctionnaire consulaire.

Article VI.

Les Consuls et les Agents Consulaires devront déférer aux invitations qui leur seront adressées sous forme de correspondance officielle et sans menace de sanctions pénales en cas de non comparution par les tribunaux de l'État de leur résidence à l'effet de comparaître, comme témoins; mais, s'ils sont ressortissants de l'État qui les a nommés, ils pourront, le cas échéant, faire valoir comme motifs légitimes d'excuse les empêchements résultant d'une maladie ou des nécessités urgentes du service. Dans le cas, où, pour les raisons précitées,

W razie, gdy z powyższych powodów wymienieni powyżej urzędnicy konsularni nie stawiają się przed sądem, władze sądowe udadzą się do ich lokali urzędowych lub mieszkań, by zażądać od nich złożenia zeznań na piśmie w formie, wymaganej przez ustawy miejscowe, lub przyjąć od nich ustne zeznanie.

Konsulowie i Agenci Konsularni, obywatele Państwa wysyłającego, mogą odmówić składania zeznań lub okazania dokumentów, znajdujących się w ich posiadaniu, zasłaniając się tajemnicą urzędową.

Jeżeli władze sądowe nie uznają wyjątku lub usprawiedliwienia, przewidzianych w artykule niniejszym za uzasadnione, winny one powstrzymać się od wszelkich środków przymusowych w stosunku do wyżej wymienionych urzędników konsularnych; wszelkie tego rodzaju wypadki winny być załatwiane w drodze dyplomatycznej.

Art. VII.

Archiwum Konsulatu jest zawsze nietykalne i pod żadnym pozorem władze miejscowe nie mogą przeglądać lub zatrzymywać ksiąg, papierów i innych przedmiotów do niego należących. Wymienione księgi, papiery i przedmioty winny zawsze mieścić się zupełnie oddzielnie od ksiąg i papierów, dotyczących handlu i przemysłu, którym mogłyby się trudnić odnośni urzędnicy konsularni, oraz od ich dokumentów i innych papierów prywatnych.

Lokale urzędowe Konsulatów i Agencji Konsularnych są zawsze nietykalne. Władze miejscowe nie mogą pod żadnym pozorem z wyjątkiem wypadków, gdy chodzi o dochodzenie z powodu przestępstw przewidzianych w ustępie 5 artykułu V-go niniejszej Konwencji, wkraczać do lokali urzędowych i w żadnym wypadku nie mogą przeglądać lub zatrzymywać papierów urzędowych, które się tam znajdują.

Rozumie się, że lokale urzędowe Konsulatów i Agencji Konsularnych nie mogą w żadnym wypadku służyć jako miejsce azylu.

Jeżeli wezwany o to ze strony miejscowych władz sądowych lub administracyjnych Konsul lub Agent Konsularny odmówi wydania lub okazania im posiadanych przez siebie dokumentów, władze te nie będą mogły zastosować do niego żadnych środków przymusowych; wszelkie tego rodzaju wypadki winny być załatwiane w drodze dyplomatycznej.

Art. VIII

Konsulowie i Agenci Konsularni Ukladających się Stron mają prawo wykonywania opieki nad obywatelami Państwa wysyłającego i bronięcia na podstawie zwyczajów i prawa międzynarodowego oraz

les fonctionnaires consulaires ci-dessus ne se présenteraient pas devant les tribunaux, les autorités judiciaires se rendront à leurs bureaux ou à leurs habitations afin de leur demander une déposition par écrit sous la forme prévue par la législation du pays ou de recueillir leur témoignage.

Les Consuls et Agents Consulaires, ressortissants de l'État qui les a nommés, pourront se refuser à déposer ou à produire des documents dont ils seraient détenteurs, en opposant le secret d'État.

Au cas, où les autorités judiciaires n'admettraient pas comme fondées l'excuse et l'exception prévues par le présent article, elles devront s'abstenir de toute mesure coercitive à l'égard des fonctionnaires consulaires susnommés, toutes les difficultés de cette nature devant être réglées par une voie diplomatique.

Article VII.

Les archives consulaires seront inviolables en tout temps et les autorités locales ne pourront sous aucun prétexte visiter ou saisir les livres, papiers et autres objets qui en font partie. Ces livres, papiers et objets devront toujours être complètement séparés des livres et papiers relatifs au commerce ou à l'industrie que pourraient exercer les fonctionnaires consulaires respectifs, ainsi que de leurs documents et autres papiers privés.

Les locaux officiels des Consuls et des Agences Consulaires seront en tout temps inviolables. Les autorités locales ne pourront sous aucun prétexte, excepté le cas, où il s'agirait de poursuite pour une infraction prévue à l'article 5, alinéa 5, de la présente Convention, pénétrer dans les locaux officiels et, dans aucun cas, ne pourront visiter ou saisir les papiers officiels qui pourraient s'y trouver.

Il est bien entendu que les locaux consulaires ne pourront dans aucun cas servir de lieu d'asile.

Si un Consul ou un Agent Consulaire, requis par l'autorité judiciaire ou administrative locale de se dessaisir de documents qu'il détient ou de les produire, se refuse à le faire, l'autorité judiciaire ou administrative ne pourra user à l'égard du fonctionnaire consulaire susnommé, d'aucune mesure coercitive, toutes les difficultés de cette nature devant être réglées par la voie diplomatique.

Article VIII.

Les Consuls et les Agents Consulaires des Parties Contractantes ont le droit de protéger leurs nationaux et de défendre, en vertu du droit et des usages internationaux et dans les limites de leur

w granicach swej kompetencji wszelkich praw i interesów tych obywateli.

W tym celu mogą oni zwracać się do wszystkich władz swego okręgu z reklamacjami z powodu jakiegokolwiek naruszenia konwencji lub traktatów, zawartych między obydwoma Państwami, i z powodu jakiegokolwiek nadużycia, któreby obywatelom Państwa wysyłającego dawały powód do zażaleń.

Art. IX.

Konsulowie i Agenci Konsularni każdej z Układających się Stron, o ile zostali do tego upoważnieni przez władze Państwa wysyłającego, mają prawo:

- 1) przyjmować w swych biurach i na pokładach statków i okrętów narodowych wszelkiego rodzaju deklaracje od kapitanów i załogi, oraz od pasażerów, kupców i wszelkich innych obywateli Państwa wysyłającego;
- 2) przyjmować, sporządzać i uwierzytelniać w swych biurach, w mieszkaniach stron i na pokładach statków i okrętów narodowych jednostronne akty prawne i rozporządzenia ostatniej woli obywateli Państwa wysyłającego, jak również wszelkie dwustronne akty prawne, zawierane bądź tylko pomiędzy obywatelami Państwa wysyłającego, bądź też pomiędzy obywatelami Państwa wysyłającego z jednej strony a obywatelami Państwa przyjmującego lub Państwa trzeciego z drugiej strony;
- 3) przyjmować, sporządzać i uwierzytelniać w swych biurach i na pokładach statków i okrętów narodowych jednostronne i dwustronne akty prawne, w których stronami są wyłącznie obywatele Państwa przyjmującego lub Państwa trzeciego, o ile akty te dotyczą bądź praw i majątków, znajdujących się na terytorjum Państwa wysyłającego, bądź też spraw, które mają być wykonane względnie mieć skutki prawne na terytorjum Państwa, do którego należy Konsul lub Agent Konsularny, sporządzający akt;
- 4) tłumaczyć i uwierzytelniać wszelkiego rodzaju akty i dokumenty, pochodzące od władz i urzędników Państwa wysyłającego lub Państwa przyjmującego; tłumaczenia te będą miały w obu Państwach tę samą moc i skutki, jak gdyby zostały sporządzone przez urzędników publicznych lub tłumaczy zaprzysiężonych tych Państw.

Rozumie się, iż powyższe przepisy nie stosują się do dwustronnych aktów prawnych, dotyczących

compétence, tous les droits et intérêts des ressortissants de leur pays.

A cet effet ils pourront s'adresser à toutes les autorités de leur circonscription pour réclamer contre toute infraction aux conventions ou aux traités existants entre les deux pays et contre tout abus dont leurs nationaux auraient à se plaindre.

Article IX.

Les Consuls et Agents Consulaires de chacune des Parties Contrantes, en tant qu'ils y seront autorisés par les autorités de l'État qui les a nommés, auront le droit:

- 1) de recevoir dans leur chancellerie et à bord des navires de leur nation toutes déclarations que pourront avoir à faire les capitaines, les gens de l'équipage et les passagers, les négociants, ainsi que tous autres ressortissants de leur pays;
- 2) de recevoir, dresser et légaliser dans leur chancellerie, au domicile des parties et à bord des navires de leur nation des actes juridiques unilatéraux et les dispositions testamentaires de leurs nationaux, ainsi que tous les actes juridiques bilatéraux, où figurent seulement leur nationaux ou bien leurs nationaux, d'une part, et d'autres personnes, ressortissants du pays de leur résidence ou d'une tierce puissance, d'autre part;
- 3) de recevoir, dresser et légaliser dans leur chancellerie et à bord des navires de leur nation des actes juridiques, unilatéraux et bilatéraux, où figurent seulement des ressortissants du pays de leur résidence ou d'une tierce puissance, pourvu que ces actes aient rapport à des droits et biens situés, ou à des affaires à traiter, ou qui sont destinées à produire des effets juridiques sur le territoire de la nation à laquelle appartiendra le Consul ou l'Agent Consulaire par devant lequel ils seront passés;
- 4) de traduire et légaliser toute espèce d'actes et documents émanés des autorités ou fonctionnaires de leur pays ou du pays de leur résidence; ces traductions auront dans les deux pays la même force et la même valeur que si elles eussent été faites par les fonctionnaires publics ou les interprètes jurés de ces deux pays.

Il est entendu que les stipulations ci-dessus ne seront pas applicables aux actes juridiques bila-

przeniesienia prawa własności na nieruchomości lub obciążenia nieruchomości, położonych na terytorjum Państwa przyjmującego.

Odpisy, wyciągi i wypisy z aktów, sporządzonych przez Konsulów i Agentów Konsularnych na podstawie niniejszego artykułu, należycie uwierzytelnione przez wymienionych urzędników konsularnych i zaopatrzone w pieczęć Konsulatu lub Agencji Konsularnej, będą uznane zarówno wobec sądów, jak i poza sądami w Państwie przyjmującym jak i w Państwie wysyłającym narówni z oryginałami i będą miały ten sam charakter dokumentów autentycznych i tę samą moc dowodową, jak gdyby były sporządzone przez notariusza lub urzędnika publicznego, względnie sądowego jednego lub drugiego Państwa, pod warunkiem jednak, że akty te zostały sporządzone według form, wymaganych przez ustawy Państwa wysyłającego, i że następnie zostały narówni z oryginałami należycie opłacone stemplem i zarejestrowane oraz poddane wszelkim innym formalnościom w tej dziedzinie, wymaganym przez przepisy Państwa, na którego terytorjum dany akt ma być wykonany.

W razie wątpliwości co do wiarygodności odpisu, wyciągu lub wypisu z aktu sporządzonego w biurach odnośnych Konsulatów lub Agencji Konsularnych, nie można odmówić stronie zainteresowanej, która tego zażąda, porównania ich z oryginałami; przy zestawieniu dokumentu strona zainteresowana może być obecna, o ile uzna to za wskazane.

Art. X.

Konsulowie i Agenci Konsularni każdej z Układających się Stron, o ile są do tego upoważnieni przez ustawy i przepisy swego kraju, mają prawo sporządzać akty urodzenia i akty zejścia obywateli Państwa wysyłającego.

Rozumie się, że przepis niniejszy nie zmienia w żadnej mierze przewidzianego przez ustawy miejscowe obowiązku osób zainteresowanych składania deklaracji urodzenia i śmierci przed władzami Państwa przyjmującego.

Art. XI.

Konsulowie i Agenci Konsularni każdej z Układających się Stron mają prawo, zgodnie z przepisami konsularnymi Państwa wysyłającego, wydawać paszporty i inne dokumenty osobiste, tudzież wizować paszporty, patenty, świadectwa pochodzenia towarów i inne tego rodzaju dokumenty.

Art. XII.

Układające się Strony zobowiązują się wzajemnie dostarczać sobie na żądanie odpowiednio uwierzytelnione wypisy z aktu urodzenia, ślubu i zejścia, oraz z aktów uznania i uprawnienia dzieci nieślub-

téraux, concernant le transfert du droit de propriété ou ayant pour but de grever les immeubles situés sur les territoires de l'Etat de la résidence du Consul ou de l'Agent Consulaire.

Les copies, extraits et expéditions des actes, dressés en vertu du présent article par les Consuls et Agents Consulaires, dûment légalisés par les dits fonctionnaires consulaires et scellés du sceau des Consuls ou des Agences Consulaires, feront foi, tant en justice que hors de justice, soit dans l'un, soit dans l'autre des Etats Contractans, au même titre que les originaux et auront le même caractère d'authenticité et la même force probante que s'ils avaient été passés par devant un notaire ou un officier public de l'ordre judiciaire de l'un ou de l'autre pays pourvu que ces actes aient été rédigés dans les formes requises par les lois de l'Etat auquel appartient le Consul ou l'Agent Consulaire et aient été ensuite, soumis, de même que les originaux, au timbre et à l'enregistrement, ainsi qu'à toutes les autres formalités qui régissent la matière dans le pays où l'acte doit recevoir son execution.

Dans le cas, où un doute s'élèverait sur l'authenticité de la copie, de l'extrait ou de l'expédition d'un acte dressé à la chancellerie des Consuls ou des Agences Consulaires respectifs, la confrontation avec l'original ne pourra être refusée à l'intéressé qui en fera la demande et qui pourra assister à cette collation s'il le juge convenable.

Article X.

Les Consuls et Agents Consulaires de chacune des Parties Contractantes pourront, en tant qu'ils y seront autorisés par les lois et les réglemens de leurs pays respectifs, dresser les actes de naissance et de décès des ressortissans de l'Etat qui les a nommés.

Il est bien entendu que la présente stipulation ne peut nullement altérer l'obligation imposée par es lois territoriales aux intéressés de faire des déclarations de naissance et de décès aux autorités locales.

Article XI.

Les Consuls et Agents Consulaires de chacune des Parties Contractantes auront, conformément au réglement consulaire de l'Etat qui les a nommés, le droit de délivrer les passeports et autres documents personnels, ainsi que de viser les passeports, les patentes, les certificats, constatant la provenance des marchandises, et autres actes analogues

Article XII.

Les Parties Contractantes s'engagent réciproquement à se délivrer sur demande des expéditions dûment légalisées des actes de naissance, de mariage et de décès, des actes de reconnaissance et

nych i z aktów przysposobienia, dotyczących obywateli drugiej Układającej się strony.

Wymienione wypisy będą sporządzane według form, przyjętych w każdym Państwie, i doręczane za opłatą przewidzianą przez ustawy i przepisy, obowiązujące w danym Państwie, za pośrednictwem Konsulatów i Agencji Konsularnych Strony, która wystąpiła z żądaniem. Wypisy te jednak będą sporządzane i dostarczane bezpłatnie, o ile będą żądane w drodze dyplomatycznej dla potrzeb urzędowych Układających się Stron lub też dla osób ubogich.

Art. XIII.

Odnośnie do spadków, pozostawionych przez obywateli jednej z Układających się Stron na terytorjum drugiej Strony, obowiązować będą następujące postanowienia:

- § 1. Obywatele jednej z Układających się Stron dopuszczeni będą w drugim Państwie na równi z krajowcami do spadkobrania majątku, który im przypadnie na terytorjum Strony drugiej z mocy ustawy lub rozporządzenia ostatniej woli, oraz do obejmowania majątku tego w posiadanie.
- § 2. Spadki po obywatelach polskich na Łotwie oraz spadki po obywatelach łotewskich w Polsce nie będą obciążone innemi, ani wyższemi podatkami spadkowemi, niż spadki po krajowcach.
- § 3. Jeżeli obywatel jednej z Układających się Stron umrze, pozostawiając spadek w całości lub w części na obszarze drugiej Strony, władze tej drugiej Strony ograniczą się w zasadzie do zabezpieczenia mienia należącego do spadku oraz praw i roszczeń spadkowych własnych obywateli, mieszkańców tego Państwa i Skarbu.
- § 4. Dla rozstrzygnięcia o prawach spadkowych odnośnie do mienia ruchomego właściwemi są władze Państwa ojczystego spadkodawcy.

Za prawa spadkowe uważa się: dziedziczenie ustawowe, prawo do części obowiązkowej, dziedziczenie testamentowe, darowiznę na wypadek śmierci oraz zapis.

Jeżeli ze strony obywateli Państwa, w którym znajduje się mienie spadkowe, będą zgłoszone roszczenia do spadku ruchomego, oparte na innych prawnych pod-

de légitimation d'enfants naturels, ainsi que des actes d'adoption, concernant les ressortissants de l'autre Partie.

Le rédaction et la communication des dites expéditions auront lieu en la forme usitée dans chaque pays contre le paiement des taxes prévues par les lois et réglemens qui y sont en vigueur et par l'intermédiaire des Consuls et des Agences Consulaires de la Partie Contractante qui en aurait fait la demande. La rédaction et la communication en auront toutefois lieu sans frais, quand les expéditions en question seront réclamées par la voie diplomatique pour les besoins officiels des Parties Contractantes ou en faveur des personnes indigentes.

ARTICLE XIII

En matière de successions laissées par les ressortissants d'une des Parties Contractantes sur le territoire de l'autre Partie, les prescriptions suivantes seront observées:

- § 1. Les ressortissants de l'un des États Contractants seront dans le territoire de l'autre admis, à l'égal des nationaux, à succéder aux biens qui leur seront déferés dans cet État en vertu de la loi ou du testament et d'en prendre possession.
- § 2. Les successions des Polonais en Lettonie et des Lettons en Pologne ne seront pas frappées de droits de mutation autres ou plus élevés que les successions des nationaux.
- § 3. Si un ressortissant de l'un des États Contractants décède en laissant la totalité ou une partie de sa succession sur le territoire de l'autre État, les autorités de ce dernier État se borneront en principe à assurer la conservation des biens dépendant de la succession et à sauvegarder les droits successoraux et les prétentions de leurs propres ressortissants, des habitans du pays, ainsi que du fisc.
- § 4. Les décisions concernant les droits successoraux quant aux biens meubles sont de la compétence des autorités de l'État dont le défunt était ressortissant.

Seront entendus par droits successoraux: la succession ab intestat, le droit à la réserve, la succession testamentaire, la donation à cause de mort et le legs.

Dans les cas où, à l'égard de la succession mobilière, seront présentées des prétentions fondées sur un autre titre juridique de la part des ressortiss

stawach, odnośna decyzja będzie wydana przez władze tego Państwa, które zastosują ustawy w Państwie tem obowiązujące.

- § 5. We wszystkich kwestjach, dotyczących spadku nieruchomego, rozstrzygać będą władze Państwa, w którym majątek nieruchomy się znajduje.
- § 6. Majątki, któremi spadkodawca nie może rozporządzać na wypadek swojej śmierci (fideicomis) podlegają ustawom Państwa, w którym się znajdują.

Te same ustawy będą stosowane w zakresie ograniczeń publiczno-prawnych, którym podlega spadek lub jego części.

- § 7. Majątek spadkowy, który według ustaw ojczystych spadkodawcy jest bezdziedziczny, podlega, jako spadek bezdziedziczny, ustawom Państwa, w którego obrębie znajduje się w chwili śmierci spadkodawcy.

Za bezdziedziczny uważa się majątek, który według ustaw ojczystych spadkodawcy w braku innych spadkobierców przypada z prawa Państwu lub innym osobom prawnym.

- § 8. W razie otwarcia spadku, pozostawionego przez obywatela jednej z Układających się Stron na terytorjum Strony drugiej, władze miejscowe obowiązane są zawiadomić niezwłocznie o tem najbliższą władzę konsularną Państwa, którego obywatelem był zmarły. Władze miejscowe udziela równocześnie w miarę możliwości władzy konsularnej ewentualnych wiadomości o spadkobiercach i ich miejscu pobytu, o istnieniu rozporządzenia na wypadek śmierci, jak również o środkach, jakie dla zabezpieczenia spadku zostały przez nie przedsięwzięte.

Jeżeli władza konsularna dowie się wcześniej od władz miejscowych o otwarciu spadku, winna ona w ten sam sposób zawiadomić o tem władze miejscowe.

Odnosnie do spadku ruchomego władza konsularna opieczętuje majątek spadkowy, spisze inwentarz mienia ruchomego oraz zajmie się zarządem i likwidacją spadku, co jednak nie wyklucza współdziałania władz miejscowych w granicach, w jakich — zgodnie z § 3 niniejszego artykułu — władze te są powołane do wydawania zarządzeń, zmierzających do zabezpieczenia roszczeń i praw spadkowych.

sants de l'État où sont situés les biens successoraux, la décision en appartient aux autorités de cet État, qui appliqueront les lois qui y sont en vigueur.

- § 5. La décision de toutes questions relatives à la succession immobilière sera de la compétence des autorités de l'État, où les biens immobiliers sont situés.
- § 6. Les biens dont le défunt n'était pas libre de disposer à cause de mort (fideicomis) seront soumis aux lois de l'État, dans lequel ils sont situés.

Les mêmes lois seront applicables aux restrictions de droit public dont l'héritage ou ses parties se trouveraient être l'objet.

- § 7. Si les biens laissés par le défunt sont, en vertu de ses lois nationales, en déshérence, ils seront soumis, comme héritage en déshérence, aux lois de l'État sur le territoire duquel ils se trouveront au moment de la mort du de cujus.

Sont à considérer comme bien en déshérence les biens qui par effet des lois nationales du défunt, à défaut d'autres successibles, reviendraient de droit soit à l'État, soit à quelque autre personne morale.

- § 8. En cas d'ouverture d'une succession laissée par le ressortissant d'un des États Contractants sur le territoire de l'autre État, les autorités locales seront tenues d'en aviser immédiatement la plus proche autorité consulaire de la nation du défunt. Dans la mesure du possible les autorités locales communiqueront en même temps à l'autorité consulaire les renseignements éventuels sur les personnes des héritiers et leur résidence, sur l'existence d'une disposition à cause de mort, ainsi que sur les mesures relatives à la conservation de la succession, qui ont été prises par les dites autorités.

Si c'est l'autorité consulaire qui serait d'abord informée de l'ouverture de la succession, elle en renseignera de la même façon les autorités locales.

En ce qui concerne la succession mobilière, l'autorité consulaire apposera les scellés, dressera l'inventaire des biens mobiliers et s'occupera de l'administration et de la liquidation de la succession ce qui n'exclut pas la coopération des autorités locales dans les limites, où — conformément au § 3 du présent article — les dites autorités sont appelées à prendre des dispositions visant la sauvegarde des prétentions et des droits successoraux.

§ 9. Wydanie mienia spadkowego należycie wylegitymowanym spadkobiercom lub też wysłanie za granicę może nastąpić dopiero po zaspokojeniu lub należytem zabezpieczeniu podatków spadkowych, roszczeń do spadku oraz niekwestjonowanych praw spadkowych obywateli Państwa, w którym znajduje się mienie spadkowe, lub osób tam zamieszkałych.

Władza Konsularna może jednak pokryć zgóry z masy spadkowej koszta ostatniej choroby spadkodawcy i jego pogrzebu, zasługi służby domowej, czynsz mieszkalny za ostatni kwartał, należności sądowe, konsularne i inne tego rodzaju oraz, w razie koniecznej potrzeby, niezbędne koszta utrzymania rodziny zmarłego.

Jednakże, wierzyciele masy spadkowej nie mogą się sprzeciwić wydaniu mienia spadkowego jeżeli w przeciągu 9 miesięcy od dnia śmierci spadkodawcy nie będą w stanie udowodnić, że roszczenia ich zostały bądź uznane przez spadkobierców, bądź zatwierdzone przez prawomocną uchwałę sądową, bądź też co najmniej prawidłowo zgłoszone do właściwej władzy sądowej.

§ 10. We wszystkich sprawach, mogących wyniknąć z przypadnięcia, zarządu i likwidacji spadków, pozostawionych przez obywateli jednej z Układających się Stron na obszarze Strony drugiej, właściwi urzędnicy konsularni będą z mocy samego prawa zastępować nieobecnych spadkobierców oraz będą uznani jako ich pełnomocnicy, bez konieczności udowodnienia swego charakteru przez okazanie specjalnego pełnomocnictwa, o ile spadkobiercy ci nie ustanowili innych pełnomocników i o ile są obywatelami Państwa wysyłającego.

Rozumie się, że urzędnicy konsularni, uważani jako pełnomocnicy obywateli swego kraju, nie mogą być w żadnym wypadku osobiście pociągnięci do odpowiedzialności za sprawy, dotyczące spadku.

§ 11. Urzędnicy konsularni Układających się Stron mają wyłączne prawo sporządzania inwentarza i wykonywania wszelkich innych czynności, mających na celu zabezpieczenie i likwidację spadków, pozostawionych przez załogę okrętów i statków, pasażerów i innych podróżnych, obywateli ich kraju, zmarłych podczas podróży morskiej bądź w porcie, bądź na lądzie, bądź też na pokładzie okrętu lub statku.

§ 9. La délivrance des biens successoraux aux héritiers dûment légitimes ou leur envoi à l'étranger n'aura lieu qu'après que seront satisfaits ou suffisamment garantis les taxes successorales, les prétentions formulées contre les biens de la succession, ainsi que les droits successoraux incontestables des ressortissants de l'État où se trouvent les biens de la succession et des personnes y domiciliées.

L'autorité consulaire pourra cependant payer d'avance sur la masse de l'héritage les frais de dernière maladie et d'enterrement du défunt, les salaires des domestiques, les loyers dûs pour le dernier semestre, les taxes judiciaires et consulaires et autres de même nature, ainsi que, en cas de besoin urgent, les dépenses nécessaires d'entretien de la famille du défunt.

Toutefois, les créanciers de la succession ne pourront pas s'opposer à la délivrance des biens de la succession, si dans le délai de 9 mois à partir du décès du de cujus ils n'arrivent pas à établir que leurs prétentions ont été ou bien reconnues par les héritiers, ou bien approuvées par une décision judiciaire passée en force de chose jugée, ou au moins régulièrement déposées devant l'autorité judiciaire compétente.

§ 10. Dans toutes les questions auxquelles pourront donner lieu la dévolution, l'administration et la liquidation des successions laissées par les ressortissants de l'un des États Contractants sur le territoire de l'autre, les fonctionnaires consulaires respectifs représenteront de plein droit les héritiers absents et seront reconnus comme leurs fondés de pouvoir, sans qu'ils soient obligés de prouver leur mission par un mandat spécial pour autant que les dits héritiers n'aient pas institué d'autres mandataires et seront ressortissants de l'État qui a nommé les fonctionnaires consulaires.

Il est bien entendu que les fonctionnaires consulaires étant considérés comme fondés de pouvoir de leurs nationaux ne pourront jamais être personnellement mis en cause relativement à toute affaire concernant la succession.

§ 11. Les fonctionnaires consulaires des États Contractants connaîtront exclusivement des actes d'inventaire et d'autres opérations pratiquées pour la conservation et la liquidation des successions laissées par les gens de mer, les passagers et autres voyageurs de leur pays, décédés pendant la traversée, soit dans le port soit à terre, soit à bord d'un navire.

Art. XIV.

Konsulowie i Agenci Konsularni uprawnieni są do wykonywania opieki nad małoletnimi, umysłowo chorymi i innymi niewłasnowolnymi obywatelami Państwa wysyłającego; w tym celu wyżej wymienieni urzędnicy konsularni będą mieli prawo, w granicach ustawodawstwa miejscowego, przedsięwziąć wszelkie środki, które uznają za wskazane.

Art. XV.

Konsulowie i Agenci Konsularni każdej z Układających się Stron uprawnieni są do udzielania wszelkiej pomocy i opieki statkom i okrętom Państwa wysyłającego, które przebywają w portach ich okręgu konsularnego.

W tym celu mogą oni udawać się osobiście lub wysłać swoich delegatów na pokład statków i okrętów, z chwilą, gdy statki i okręty te zostaną dopuszczone do swobodnego komunikowania się z lądem.

Na statkach mogą oni również przesłuchiwać kapitanów i załogę; badać papiery okrętowe; przyjmować — zgodnie z postanowieniami artykułu niniejszej Konwencji — zeznania o podróży, jej celu i o wydarzeniach w czasie jej trwania; mogą sporządzać wykazy ładunków i ułatwiać odprawę statków; wreszcie mogą oni łowarzyszyć kapitanowi i osobom, należącym do załogi, w ich wystąpieniach przed miejscowymi sądami i urzędami administracyjnymi celem służenia im pomocą w sprawach, które mieliby tam do załatwienia.

W portach, gdzie ma swą siedzibę Konsul lub Agent Konsularny jednej z Układających się Stron, funkcjonariusze miejscowych władz sądowych i administracyjnych zarówno jak i funkcjonariusze miejscowego urzędu celnego nie mogą dokonywać na statkach poszukiwań ani rewizyj, prócz zwykłych rewizyj celnych i oględzin sanitarnych, ani aresztować i zatrzymywać, ani też podejmować innych czynności urzędowych, wymagających zastosowania środków przymusowych, nie zawiadomiwszy o tem uprzednio, a w wypadkach nagłych w chwili dokonywania czynności, Konsula lub Agenta Konsularnego Państwa, do którego należy statek, a to w tym celu, aby dany urzędnik konsularny mógł być obecny przy wykonywaniu tych czynności. Władze miejscowe winny również zawiadomić zawczasu Konsula lub Agenta Konsularnego, aby mógł on być obecny przy deklaracjach, składanych przez kapitanów lub załogę przed miejscowymi sądami lub urzędami administracyjnymi.

W zaproszeniu, które zostanie wystosowane w wymienionych wypadkach do Konsula lub Agenta Konsularnego, należy wskazać ściśle godzinę, a jeżeli Konsul lub Agent Konsularny nie stawia się osobiście na czas, ani nie wydeleguje swego zastępcy, czynności takie odbędą się w jego nieobecności. Właściwe władze miejscowe winny jednak możliwie najszybciej zawiadomić Konsula lub

Article XIV.

Les Consuls et les Agents Consulaires seront admis à exercer la protection des enfants mineurs, des faibles d'esprit et d'autres incapables, ressortissants de l'Etat qui les a nommés; à cet effet les fonctionnaires consulaires susnommés auront le droit de prendre, dans les limites de la législation locale, toutes les mesures nécessaires qu'ils jugeront utiles.

Article XV.

Les Consuls et les Agents Consulaires de chacune des Parties Contractantes auront le droit de porter tout secours et toute assistance aux navires de commerce et aux navires de guerre de leur nation, séjournant dans les ports de leur circonscription consulaire.

A cet effet ils pourront aller personnellement ou envoyer des délégués à bord des navires de commerce et des navires de guerre de leur nation, après que ces navires auront été admis en libre pratique.

En ce qui concerne les navires de commerce, ils pourront également interroger les capitaines et l'équipage; examiner les papiers du bord; recevoir — conformément aux stipulations de l'article IX de la présente Convention — les déclarations sur leur voyage, leur destination et les incidents de la traversée; dresser des manifestes et faciliter l'expédition de leurs navires; enfin — accompagner les capitaines et les gens de l'équipage devant les tribunaux et dans les bureaux de l'administration du pays pour les aider dans les affaires qu'ils auront à suivre.

Les fonctionnaires de l'ordre judiciaire et administratif et les officiers et agents de la douane du pays ne pourront — dans les ports, où réside un Consul ou un Agent Consulaire de l'une des Parties Contractantes — opérer à bord des navires de commerce ni recherches, ni visites, autres que les visites ordinaires de douane et de santé, ni arrestation, emprisonnement ou autre fonction officielle nécessitant des moyens de contrainte, sans prévenir auparavant ou, en cas d'urgence, au moment même de la perquisition, le Consul ou l'Agent Consulaire de la nation à laquelle le bâtiment appartiendra, afin qu'il puisse assister à la visite. Ils devront également donner en temps opportun au Consul ou à l'Agent Consulaire les avis nécessaires pour qu'il puisse assister aux déclarations que les capitaines et les équipages auraient à faire devant les tribunaux ou l'administration du pays.

L'invitation qui sera adressée dans les cas précités aux Consuls ou aux Agents Consulaires indiquera une heure précise, et, si les Consuls et les Agents Consulaires négligent de s'y rendre en personne ou de se faire représenter par un délégué, il sera procédé en leur absence. Les autorités locales compétentes seront toutefois tenues d'informer sans délai le Consul ou l'Agent Con-

Agenta Konsularnego o rewizjach i innych czynnościach urzędowych, o których mowa w poprzednim ustępie, dokonanych w jego nieobecności, oraz wskazać równocześnie powody pośpiechu; władze miejscowe winny postąpić w ten sam sposób w wypadkach, kiedy Konsul lub Agent Konsularny nie ma siedziby swej w danym porcie.

Art. XVI.

We wszystkich sprawach, dotyczących policji portowej, załadowywania i wyladowywania statków oraz bezpieczeństwa towarów, mienia i bagaży, stosowane będą ustawy, dekrety i rozporządzenia miejscowe, z tym jednak wyraźnym warunkiem, że wszelkie przywileje i ulgi, które zostaną przyznane w danym porcie przez jedną z Układających się Stron statkom państwa trzeciego, będą również stosowane w tym porcie do statków drugiej Układającej się Strony.

Konsulom i Agentom Konsularnym przysługuje w granicach, przewidzianych przez ustawy Państwa wysyłającego, wyłączne prawo nadzoru nad utrzymaniem wewnętrznego porządku na pokładzie statków swego Państwa; winni oni zgodnie z ustawami Państwa wysyłającego, załatwiać sami wszelkie spory, mogące wyniknąć między kapitanami, oficerami i marynarzami tych statków, w szczególności zaś takie, które dotyczą płacy i wypełniania wzajemnych zobowiązań.

Interwencja władz miejscowych może mieć miejsce tylko wówczas, gdy zaszło na pokładzie statku zaburzenie mogłyby naruszyć spokój publiczny na lądzie lub w porcie, lub gdy osoba do załogi statku nie należąca byłaby w nich zamieszana; lecz nawet i w tym wypadku władze miejscowe winny, o ile możliwe nawet uprzednio, zawiadomić o tem właściwego konsula lub Agentu Konsularnego.

We wszystkich innych wypadkach wspomniane powyżej władze powinny ograniczyć się do udzielania Konsulom i Agentom Konsularnym, o ile oni tego żądają, poparcia przy wykonywaniu ich czynności, w szczególności zaś przy ujęciu i odstawieniu na pokład statku lub okrętu osób, zaplanych na listę załogi, lub — o ile nie są to obywatele miejscowi — przy odstawieniu ich do więzienia, we wszystkich wypadkach, kiedy Konsul lub Agent Konsularny uzna to dla jakichkolwiek względów za wskazane.

Art. XVII.

Konsulowie lub Agenci Konsularni mogą żądać aresztowania oraz odstawienia na pokład lub odesłania do kraju ojczystego oficerów, marynarzy i innych osób, należących w jakimkolwiek charakterze do załogi okrętów lub statków Państwa wysyłającego, które zbiegły na terytorjum jednej z Układających się Stron.

W tym celu winni oni zwracać się pisemnie do właściwych władz miejscowych i wykazać na podstawie papierów okrętowych lub listy zaciągowej, lub też w razie braku tych dokumentów, na podsta-

sulaire de toute visite ou autres fonctions officielles dont il est question dans l'alinéa précédent, opérées en leur absence, et d'indiquer en même temps les justes raisons d'urgence; elles feront de même lorsque le Consul ou l'Agent Consulaire ne résidera pas dans le port.

Article XVI.

En tout ce qui concerne la police des ports, le chargement et le déchargement des navires de commerce et la sûreté des marchandises, biens et effets, on observera les lois, ordonnances et règlements du pays, sous la condition expresse que tout privilège et toute faveur qui seraient accordés dans un port déterminé par l'une des Parties Contractantes aux navires marchands d'une tierce puissance seront également accordés dans ce port aux navires de l'autre Partie.

Les Consuls et Agents Consulaires, dans les limites prévues par les lois de l'État qui les a nommés, seront chargés exclusivement du maintien de l'ordre intérieur à bord des navires marchands de leur nation; ils régleront eux-mêmes, conformément aux lois de l'État qui les a nommés, les contestations de toute nature qui surviendraient entre les capitaines, les officiers et les matelots de ces navires, et spécialement celles relatives à la solde et à l'accomplissement des engagements réciproquement contractés.

Les autorités locales ne pourront intervenir que lorsque les désordres survenus à bord des navires seraient de nature à troubler la tranquillité publique à terre ou dans le port, ou quand une personne ne faisant pas partie de l'équipage s'y trouvera mêlée. Même dans ce cas, les autorités locales en donneront avis, si faire se pourra préalablement, au Consul ou Agent Consulaire compétent.

Dans tous les autres cas, les autorités précitées se borneront à prêter leur appui aux Consuls et aux Agents Consulaires, si elles en sont requises par eux, pour leur faciliter l'accomplissement de leurs fonctions et notamment pour faire arrêter et renvoyer à bord du navire marchand et du navire de guerre toute personne inscrite sur le rôle d'équipage, ou — s'il ne s'agit pas d'un ressortissant du pays — de la conduire en prison, chaque fois que pour un motif quelconque les dits Consuls ou Agents Consulaires le jugeront nécessaire.

Article XVII.

Les Consuls et les Agents Consulaires pourront faire arrêter ainsi que renvoyer soit à bord, soit dans leur patrie, les officiers, matelots et toute autre personne faisant partie, à quel titre que ce soit, des équipages des navires de guerre ou de commerce de leur nation, qui auraient déserté sur le territoire de l'une des Parties Contractantes.

A cet effet, ils devront s'adresser par écrit aux autorités locales compétentes et justifier, en produisant les registres du bâtiment ou le rôle d'équipage, ou, à défaut de ces documents, un

wie uwierzytelnionych wypisów z nich, że osoby, których wydania się domagają, należą rzeczywiście do składu załogi. W miejscowościach, w których nie ma Konsula, ani Agenta Konsularnego, żądanie wydania może być wystosowane do władz miejscowych przez kapitana lub osobę, która sprawuje dowództwo, z zachowaniem jednak formalności, przewidzianych w niniejszym ustępie.

Wobec żądania, w ten sposób uzasadnionego, władze miejscowe nie mogą odmówić wydania, z wyjątkiem wypadku, kiedy będzie przedstawiony dowód, że osoba, której wydania zażądano, jest obywatelem miejscowym, albo jeżeli osoba zbiegła dopuściła się na łądzie zbrodni lub występku; w tym ostatnim wypadku władze miejscowe mogą odroczyć wydanie, aż do czasu wydania wyroku przez sąd właściwy i całkowitego wykonania wyroku.

Wyżej wymienionym urzędnikom konsularnym winna być nadto udzielona wszelka pomoc i wsparcie w celu odszukania i zatrzymania zbiegów, którzy na skutek piśmiennego żądania i na koszt Konsulatu lub Agencji Konsularnej będą osadzeni i trzymany w więzieniu miejscowym aż do chwili odstawienia ich z powrotem na pokład statku lub okrętu narodowego, lub też do czasu nadejścia sposobności odesłania ich do ojczyzny. Jeżeli jednak sposobność ta nie nastąpi w przeciągu dwóch miesięcy od dnia zatrzymania, wspomniani zbiegowie winni być wypuszczeni na wolność, za uprzedniem na trzy dni naprzód uczynionem zawiadomieniem Konsula lub Agenta Konsularnego, i nie będą mogli być ponownie zatrzymani z tego samego powodu.

Układające się Strony zgadzają się, że oficerowie i marynarze lub inne osoby, należące do załogi, o ile są obywatelami Państwa, na którego terytorjum zbiegli, nie podlegają przepisom niniejszego artykułu.

Art. XVIII.

Jeżeli okręt lub statek, należący do Rządu lub do obywateli jednej z Układających się Stron, ulegnie rozbiciu lub osiądzie na mieliźnie u wybrzeża drugiej Strony, władze miejscowe winny zawiadomić niezwłocznie o tym wypadku Konsula lub Agenta Konsularnego, w którego okręgu konsularnym zaszedł wypadek.

Wszelkie czynności, związane z akcją ratowniczą okrętów i statków jednej z Układających się Stron, które ulegną rozbiciu lub osiada na mieliźnie na wodach terytorjalnych drugiej Strony, odbywać się będą pod kierunkiem Konsulów lub Agentów Konsularnych.

Władze miejscowe obu Państw będą mogły interwenjować jedynie w celu udzielenia pomocy urzędnikom konsularnym, utrzymania porządku, zabezpieczenia interesów osób, uczestniczących w akcji

extrait authentique que les personnes réclamées faisaient réellement partie de l'équipage. Dans les localités, où il n'y aura ni Consul, ni Agent Consulaire, la demande d'extradition pourra être adressée aux autorités locales, tout en observant les formalités prescrites par le présent alinéa, par le capitaine ou celui qui commande le navire.

Sur cette demande ainsi justifiée, la remise des déserteurs ne pourra être refusée, excepté le cas, où il serait prouvé que la personne réclamée est un ressortissant du pays, ou bien que le déserteur a commis quelque crime ou délit à terre; dans ce dernier cas l'autorité locale pourra surseoir à la remise jusqu'à ce que le tribunal compétent ait rendu sa sentence et que celle-ci ait reçu pleine et entière exécution.

On donnera en outre aux dits fonctionnaires consulaires tout secours et toute assistance pour la recherche et l'arrestation de ces déserteurs qui seront conduits dans les prisons du pays et y seront détenus, à la demande écrite et aux frais du Consulat ou de l'Agence Consulaires jusqu'au moment, où ils seront réintégrés à bord d'un navire national ou jusqu'à ce qu'une occasion se présente de les rapatrier. Si, toutefois, cette occasion ne se présentait pas dans le délai de deux mois à compter du jour de l'arrestation moyennant un avis donné au Consul ou à l'Agent Consulaire trois jours à l'avance, les dits déserteurs seront remis en liberté sans qu'ils puissent être arrêtés de nouveau pour la même cause.

Les Parties Contractantes conviennent que les officiers et matelots ou autres individus de l'équipage, ressortissants du pays dans lequel ils auront déserté, sont exceptés des stipulations du présent article.

Article XVIII.

Lorsqu'un navire appartenant au Gouvernement ou à des ressortissants de l'une des Parties Contractantes fera naufrage ou échouera sur le littoral de l'autre, les autorités locales devront en avertir sans retard le Consul ou l'Agent Consulaire dans la circonscription duquel le sinistre aurait eu lieu.

Toutes les opérations relatives au sauvetage des navires de guerre ou de commerce de l'une des Parties Contractantes, qui auront fait naufrage ou auront échoué dans les eaux territoriales de l'autre Partie, seront dirigées par les Consuls ou les Agents Consulaires.

L'intervention des autorités locales n'aura lieu dans les deux pays que pour assister les fonctionnaires consulaires, maintenir l'ordre, garantir les intérêts des sauveteurs étrangers à l'équipage et

ratowniczej a nie należących do załóg, oraz zapewnienia wykonania zarządzeń, dotyczących wwozu i wywozu uratowanych towarów.

W razie nieobecności i aż do chwili przybycia na miejsce Konsulów, Agentów Konsularnych lub ich przedstawicieli, miejscowe władze winny przedsięwziąć wszelkie niezbędne środki dla zapewnienia opieki osobom i dla przechowania przedmiotów uratowanych.

Za interwencję swą w tych wypadkach władze miejscowe nie mogą pobierać żadnych opłat, z wyjątkiem tych, które spowodowane będą akcją ratowniczą oraz przechowaniem uratowanych przedmiotów, oraz którym w podobnych wypadkach podlegać będą okręty i statki państwa najbardziej uprzywilejowanego.

W razie wątpliwości co do narodowości rozbiętego okrętu lub statku, zarządzenia, przewidziane w niniejszym artykule, należą wyłącznie do kompetencji władz miejscowych.

Uratowane towary i przedmioty będą wolne od wszelkich opłat celnych pod warunkiem, że nie zostaną przeznaczone dla spożycia w danym kraju.

Art. XIX.

We wszystkich wypadkach, kiedy w umowach pomiędzy armatorami, ładowcami i ubezpieczającymi nie będzie przepisów odmiennych, awaryje, którym uległy na morzu okręty i statki Układających się Stron, bez względu na to czy zawinęły one do portu dobrowolnie, czy też na skutek przymusowego schronienia się, będą załatwiane przez Konsulów lub Agentów Konsularnych własnego Państwa, chyba że w sprawie tych awaryj są zainteresowani obywatele Państwa przyjmującego lub państwa trzeciego; w tym wypadku, jak również w braku polubownego układu pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi, uregulowanie tych spraw należeć będzie do władz miejscowych.

Art. XX.

Każda z Układających się Stron zobowiązuje się zapewnić ponadto drugiej Stronie w zakresie ustanowienia Konsulatów, zarówno jak i we wszystkim, co dotyczy wykonywania czynności konsularnych oraz korzystania ze zwolnień, praw, przywilejów, ulg i zaszczytów, zasadę największego uprzywilejowania. Strony zgadzają się jednak, że żadna z Układających się Stron nie będzie mogła powoływać się na klauzulę największego uprzywilejowania, oraz żądać dla swoich urzędników i funkcjonariuszów konsularnych innych lub dalej idących zwolnień, praw, przywilejów, ulg i zaszczytów niż te, które sama przyzna urzędnikom i funkcjonariuszom konsularnym drugiej Strony.

assurer l'exécution des dispositions à observer pour l'entrée et la sortie des marchandises sauvées.

En l'absence et jusqu'à l'arrivée des Consuls, des Agents Consulaires ou de leurs délégués, les autorités locales devront prendre toutes les mesures nécessaires pour la protection des personnes et la conservation des objets qui auront été sauvés du naufrage.

L'intervention des autorités locales dans ces différents cas ne donnera lieu à la perception de taxes d'aucune sorte, sauf toutefois celles que nécessitent les opérations de sauvetage, ainsi que la conservation des objets sauvés, et celles auxquelles seraient soumis en pareil cas les navires de guerre ou de commerce de la nation la plus favorisée.

En cas de doute sur la nationalité des navires naufragés, les dispositions mentionnées dans le présent article seront de la compétence exclusive des autorités locales.

Les marchandises et effets sauvés ne seront sujets au paiement d'aucun droit de douane, à moins qu'ils n'entrent dans la consommation intérieure.

Article XIX.

Toutes les fois qu'il n'y aura pas de stipulations contraires entre les armateurs, chargeurs ou assureurs, les avaries que les navires de guerre ou de commerce des deux pays auront souffertes en mer, soit qu'ils entrent dans les ports respectifs volontairement ou par relâche forcée, seront réglées par les Consuls ou Agents Consulaires de leur nation, à moins que des ressortissants du pays dans lequel résident les dits Consuls ou Agents Consulaires ou ceux d'une tierce puissance ne soient intéressés dans ces avaries; dans ce cas, et à défaut de compromis amiable entre toutes les parties intéressées, elles devront être réglées par les autorités locales.

Article XX.

Chacune des Parties Contractantes s'engage à accorder en outre à l'autre Partie, en matière d'établissement consulaire comme en tout ce qui concerne l'exercice des fonctions consulaires, ainsi que la jouissance des exemptions, droits, privilèges, immunités et honneurs, le traitement de la nation la plus favorisée. Il est convenu toutefois qu'aucune des Parties Contractantes ne pourra invoquer le bénéfice résultant de la clause de la nation la plus favorisée et exiger en faveur de ses fonctionnaires et de ses employés consulaires des exemptions, droits, privilèges, immunités et honneurs autres ou plus étendus que ceux accordés par elle-même aux fonctionnaires et aux employés consulaires de l'autre Partie.

Art. XXI.

Wszędzie, gdzie w niniejszej Konwencji jest mowa o „Konsulu”, rozumie się przez to Konsulów Generalnych, Konsulów i Wice-Konsulów; również tam, gdzie jest mowa o „Konsulatach” — rozumie się Konsulaty Generalne, Konsulaty i Wice-Konsulaty.

Art. XXII.

Konwencja niniejsza podlega ratyfikacji; wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie, w czasie możliwie najkrótszym. Konwencja niniejsza staje się prawomocną po upływie jednego miesiąca od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Art. XXIII.

Konwencja niniejsza obowiązywać będzie tak długo, dopóki nie zostanie wypowiedziana przez jedną z Ukladających się Stron. Skutki tego wypowiedzenia następują dopiero po upływie terminu sześciomiesięcznego.

Na dowód czego odnośni pełnomocnicy niniejszą Konwencję podpisali i opatrzyli swemi pieczęciami.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Rydze dnia trzeciego stycznia tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku.

Aleksander Ładoś

J. Vesmans

Dr. Karol Poznański

Article XXI.

Partout, où dans la présente Convention il est question de „Consul”—on entend par cela les Consuls Généraux, les Consuls et les Vice-Consuls; de même, par „Consulat” on entend les Consulats Généraux, les Consulats et les Vice-Consulats.

Article XXII.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Varsovie aussitôt que faire se pourra. Elle entrera en vigueur un mois après la date de l'échange des ratifications.

Article XXIII.

La présente Convention restera en vigueur aussi longtemps qu'elle ne sera pas dénoncée par une des Parties Contractantes. Cette dénonciation ne devra produire ses effets qu'après l'expiration d'un délai de six mois.

En foi de quoi les Plénipotentiaires spectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs sceaux.

Fait en double exemplaire à Riga, le trois janvier mil neuf cent vingt quatre.

Aleksander Ładoś

J. Vesmans

Dr. Karol Poznański

Zaznajomiwszy się z powyższą Konwencją, uznaliśmy ją i uznajemy za słuszną zarówno w całości jak i każde z zawartych w niej postanowień, oświadczamy, że jest przyjęta, ratyfikowana i zatwierdzona i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzone pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie, dnia 8-go października 1925 r.

(—) *S. Wojciechowski*
Przez Prezydenta Rzeczypospolitej

Prezes Rady Ministrów: (—) *Wł. Grabski*
Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *Al. Skrzyński*

Après avoir vu et examiné ladite Convention, Nous l'avons approuvée et approuvons en toutes et chacune des dispositions qui y sont contenues, déclarons qu'elle est acceptée, ratifiée et confirmée et promettons qu'elle sera inviolablement observée.

En Foi de Quoi Nous avons donné les présentes Lettres, revêtues du Sceau de la République.

A Varsovie, le 8 octobre 1925.

(—) *S. Wojciechowski*
Par le Président de la République

Le Président du Conseil des Ministres:
(—) *Wł. Grabski*

Le Ministre des Affaires Étrangères:
(—) *Al. Skrzyński*